

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN G. MEITANI G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCUZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETARUn număr: 50 bani
Un număr vechi 1 leu**COSTUL ABONAMENTULUI**

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R*Justiția și magistratura sub Regele Carol I* de d-l C. Hamangiu, consilier la Curtea de apel din Craiova.**JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.** — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II:* N. Cuducudache cu D. Gh. Țipărescu, = *Secțiunea III:* Roma Ciuculescu cu Petre P. Orbescu.**JURISPRUDENȚA STRAINA.** — *Tribunalul civil din Corleil.* — Observațiune de d-l profesor D. Alexandresco.**JUSTIȚIA ȘI MAGISTRATURA
sub Regele Carol I**

A murit Marele nostru Rege Carol I, Suveranul bătrân și înțelept, care în curs de aproape jumătate de veac, a luptat cu creierul, cu inima și cu spada, la mărirea, progresul și alcătuirea României de astăzi; a murit fondatorul ilustrei dinasti domnitoare, care de 48 de ani, zi cu zi și oră cu oră, până în ultima clipă a vieții Sale, a vegheat cu atâta pricepere și fără odihnă, la conducerea bărbătească, sigură și înălțătoare a destinelor țării noastre; s'a stins mintea luminoasă și genială, caracterul de bronz, voința energică și hotărâtă, curajul senin, mândru și plin de vitejie, care a făurit printr'un război glorios, Independența și Regatul, și care a pus capăt, prin puterea bravelor sale armate, măcelului din Balcani, impunând pacea dela București.

Câtă imensă durere, și câtă pierdere tot atât de imensă pentru întregul popor românesc, asupra căruia și-a revărsat cu dărnicie, timp de 48 de ani,

toate frumoasele și rarile calități ale bunului, marelui și sfântului Său suflet.

Ce sunt 48 de ani în viața unui popor? Aproape nimic. Dar cât de mult cântăresc în viața unui singur om, a unui Rege mai ales, 48 ani de cugetare încordată; 48 ani de griji și neodihnă; 48 ani de muncă istovitoare neîntreruptă, zi cu zi, în timp de pace ca și în timp de război; 48 ani de visuri, de idealuri, care în mare parte au putut fi întrupate, spre fericirea Lui și a neamului românesc.

Căci, ce eram acum 48 ani, și ce suntem astăzi?

La 10 Mai 1866, răspunzând președintelui Camerei, tânărul Principe Carol I pronunță următoarele cuvinte profetice:

„De acum încolo bucuriile poporului Meu vor fi «și bucuriile Mele; suferințele poporului Meu vor fi «și suferințele Mele. Singur numai Dumnezeu poate «ști ceea ce viitorul păstrează patriei noastre. Din parte-ne să ne mulțumim a ne face datoria. Să ne în- «tărim prin concordie. Să ne unim puterile noastre «spre a fi la înălțimea evenimentelor»; iar puțin mai târziu: „Fericirea poporului românesc a devenit sco- «pul vieții Mele și Voiu consacra îndeplinirii acestei «misiuni toată viața și toate aspirațiunile mele“, pentru ca, după 40 de ani, la 10 Maiu 1906, de astădată Rege, albit de ani și încununat de glorie, să zică adresându-se tot președintelui Adunăr ei deputa- ților: „Cu o vie mulțumire și o adâncă recunoștință «arunc astăzi o privire asupra acestui lung șir de ani «străbătut în strânsă unire de simțiri și de voință cu

«iubitul Meu popor, și Mă simt fericit și mândru că
 «am răspuns acum 40 de ani la chemarea lui, pri-
 «mind nobila dar greaua sarcină de a închina pute-
 «rile Mele la îndeplinirea aspirațiilor sale.... Bine-
 «cuvântată și rodnică a fost această epocă de renaș-
 «tere a României, în care, prin patrioticul avânt al
 «tuturor inimilor și prin înțelepciunea cumpănită a
 «marilor noștri bărbați de Stat, am putut înscrie în
 «istorie pagini glorioase pentru neamul românesc. Ori-
 «cum va fi voința Dumnezească, căreia ne supunem
 «cu smerenie, totuși nu ne putem opri de a privi
 «viitorul țării cu încredere, căci acest viitor se în-
 «temeiază pe virtutea acestui neam românesc care a
 «înfruntat neștirbit restriștele a 18 veacuri, pe o ță-
 «ră nime vâjnoasă în război și muncitoare în timp de
 «pace, și se reazămă pe reciproca și neclintita credință
 «dintre națiune și dinastie, ale cărei tineri vlăstari,
 «născuți pe pământul românesc și crescuți în legea
 «strămoșească, vor ști, cu ajutorul lui Dumnezeu, să
 «strângă tot mai mult aceste legături sufletești.“ Iar
 în o altă cuvântare, răspunzând tuturor primarilor
 țării, tot cu prilejul acestei memorabile zile, marele
 Rege Carol I a spus: „Cu toți ne mândrim astăzi
 «de lunga cale ce am străbătut împreună, de roadele
 «câștigate și mai cu seamă de legăturile sufletești ce
 «s'au statornicit între Țară și dinastie. Din aceste
 «sfinte legături au isvorât liniștea, munca spornică,
 «propășirea și înălțarea noastră, dând României un
 «renume ce răsună falnic și peste hotare, iar mie dul-
 «cea răsplată a datoriei împlinite și dragostea nepre-
 «țuit de scumpă a mult iubitului meu popor“

Nu e nici locul și nici ocaziunea, de a descrie aci,
 în coloanele „Dreptului“, marele progres înfăptuit
 de scumpa noastră patrie, în lunga, rodnică și stră-
 lucita domnie de 48 ani a Regelui Carol I, domnie
 fără pildă, prin înțelepciunea și hărnicia ei, nu nu-
 mai în istoria noastră, dar și în istoria altor po-
 poare, domnie, în care Marele nostru Rege a înscris
 pagini de veșnică slavă în cartea neamului. Alții, mai
 competenți și mai îndrituiți decât mine, au scris și
 mai ales, vor scrie, istoria acestor 48 de ani de dom-
 nie strălucită și glorioasă, spornică în fapte mari
 și înălțătoare, și cari au avut o influență decisivă
 în desvoltarea Statului român, pe toate căile cul-
 turale, economice și sociale.

Eu mă voi mărgini a face în aceste rânduri, o re-

pede ochire asupra progresului legislațiunei, jurispru-
 denței și dreptului, în acești de pe urmă 48 de ani,
 insistând mai ales asupra atențiunei, dragostei și so-
 licitudinei Suveranului dispărut, asupra justiției și
 magistraturei noastre.

Când s'a pus în aplicare la 1865, sub Alexandru
 Ion Cuza, codul nostru civil, luat aproape pe dean-
 tregul după codul civil francez, starea legislațiunei
 noastre ca și starea magistraturei lăsa foarte mult
 de dorit. O legislațiune înapoiată și incompletă,
 care lăsa nedeslegate atâtea chestiuni de ordin so-
 cial și economic. Anterior, singur codul Calimach
 în Moldova, cu dispozițiunile lui bune și echitabile,
 mai ținea întrucâtva justă cumpăna dreptăței, față
 de codul Caragea din Muntenia, mai înapoiat, mai
 inferior și mai puțin echitabil. Incolo, obiceiul pă-
 mântului alcătuia legea nescrisă, cu toate cusururile
 și arbitrariul său. Și dacă privim astăzi lungui drum
 străbătut într'un timp relativ așa de scurt, dela 1866
 la 1914, observăm că, pe lângă modificarea tuturor
 codurilor deja existente la 1866, și alcătuirea altora,
 o sumă de legi și regulamente importante au orga-
 nizat din temelie întreaga noastră alcătuire socială;
 o mulțime de legi: sociale, economice, militare, cul-
 turale, religioase, sanitare, juridice, etc., parte pro-
 prii organizării țării noastre, parte împrumutate
 dela State deja ajunse la progres, au cimentat pe
 baze solide întreaga noastră viață socială, îndrep-
 tând-o cu pași repezi spre progres și civilizațiune.

Ca o consecință a nouilor modificări și legi alcă-
 tuite, jurisprudența instanțelor noastre judecătorești,
 necunoscută multă vreme, a început încetul cu încetul,
 ajutată și sprijinită de jurisprudența franceză,
 să propășească și să-și accentueze din zi în zi ființa
 sa distinctă și statornică, și dacă ea nu s'a ridicat
 încă la apogeul străvechi jurisprudențe franceze, totuși
 ea a ajuns să formeze un fel de doctrină uzuală, con-
 tribuind astfel în mod destul de serios la progresul
 științei dreptului și la îmbunătățirea și complectarea
 golurilor legislațiunei noastre.

Dacă doctrina juridică n'a făcut pași repezi în Ro-
 mânia, cauza este origina franceză sau italiană a
 codurilor noastre, așa că mai întotdeauna, în desle-
 garea diferitelor controversate juridice, ne adresam în
 mod firesc și fatal la comentatorii francezi sau ita-
 lieni, cari ne dădeau imediat lămuririle cerute de

neclaritatea vreunui text al codurilor noastre. Cu toată această situațiune neprielnică a împrejurărilor, totuși lucrări de o deosebită valoare, scrise în cursul ultimelor decenii, dau o frumoasă strălucire și acestei ramuri a dreptului la noi. Astfel sunt prețioasele lucrări de doctrină ale defuncților : B. Boerescu, C. Șendrea, Păucescu, Blarembërg, Danielopol, Degreea, Kalinderu, Tocilescu, Kebapei și alții ; laborioasa și vasta comentare a codului civil, a cărei ultim volum este sub tipar, a d-lui profesor universitar D. Alexandresco, clasică lucrare asupra dreptului constituțional a d-lui profesor universitar C. Dissescu ; admirabilele comentarii teoretice ale codului civil, comercial și penal, datorite d-lor profesori universitari : Nacu, Tanoviceanu, Longinescu, Dimitriu, Dumitrescu și alții, precum și lucrările doctrinare ale altor scriitori mai tineri, cari dau cele mai frumoase speranțe pentru viitor.

Să trecem acum la magistratură. Ce era magistratura română acum 48 de ani și ce este ea acum ?

Legea de organizare judecătorească din 1865 nu prevedea nici o condițiune de capacitate pentru recrutarea magistraților superiori ; ea prevedea simple condițiuni de admisibilitate numai pentru judecătorii de plăși : purtare bună și oarecare cunoștință de legi. Dar chiar cu aceste puține condițiuni, judecătorii de plăși nu s'au putut înființa, așa că toate procesele mici, de competența judecătorilor de pace, erau rezolvate de subprefecți în comunele rurale și de polițai în acele urbane, singurii însărcinați cu împărțirea justiției în acel timp. Și ce fel de subprefecți și polițai puteam avea noi pe atunci !

În cursul acestor 48 de ani, mulțumită impulsului acestui mare și neobosit reformator M. S. Regele Carol I, magistratura română a făcut progrese din cele mai mari, ridicându-se la o înălțime morală și intelectuală din cele mai curate, mai frumoase și mai strălucite. Și după cum bine spunea în una din admirabilele sale cuvântări distinsul fost prim-președinte al Inaltei Curți de casație și justiție, d-l C. E. Schina, cu privire la cuceririle morale ale magistraturei române : « Cui, în adevăr, se datorește mai «în deosebi faptul că un articol din un tractat european prin care s'a pretins să se ciuntească, în detrimentul României, un atribut esențial al oricărui «Stat civilizat, absolut suveran, să devie o literă «moartă ? Cine a făcut să rămână ca un adevărat

«anacronism, restrângerea ce, prin un adevărat exces «de putere și o vădită nedreptate, Statele cele mari «ale Europei au voit să impue justiției române pe «propriul ei teritoriu, în ce privește pe neromâni ? «Cui revine onoarea de a fi silit pe înșiși semnatarii «instrumentului diplomatic în chestiune, ca, retră- «gându-și semnăturile, să recunoască unii formal prin «tractate încheiate cu România pe picior de perfectă «egalitate, alții de fapt, dreptul absolut pentru ma- «gistratura țării noastre de a avea singură jurisdic- «țiune în România ? Cui în deosebi se datorește acea- «stă victorie națională decât magistraturei române «care a știut repede, în mersul ei ascendent spre un «nivel moral și intelectual din ce în ce mai înalt, să «inspire încredere și respect, și să facă pe toți, fără «osebire de naționalitate, să zică : sunt judecători în «România».

Iară noi ne întrebăm : cui datorim acest progres moral și intelectual, acest mers ascendent al magistraturei române, care a fixat la noi justiția pe baze solide, în timpul acestor 48 de ani ? M. S. Regelui Carol I, în primul loc, bărbatilor de stat luminați, cari L-au ajutat, și înșiși membrilor acestei magistraturi, cari, adânc pătrunși de importanța socială a marelui rol ce li s'a încredințat, au căutat întotdeauna să fie la înălțimea frumoasei și nobilei lor misiuni de imparțiali distribuitori ai justiției. «Pentru «orice națiune, cea mai de căpetenie instituțiune, pri- «cipala temelie a Statului organizat, este justiția», a zis Bluntschli. «Dragostea de justiție într'o țară, este «semnul cel mai nobil și mai esențial al civilizațiunei», a zis Gaston Paris.

De aceea, în cursul lungei și rodnicei sale domnii, M. S. Regele Carol I, a fost continuu preocupat de înălțarea prestigiului magistraturei, asigurându-i independența prin inamovibilitate și prin îmbunătățirea stărei sale materiale, astfel ca justiția să fie în adevăr o a treia putere în Stat, după cum o proclamă Constituțiunea. Căci, după cum spunea un prim-președinte al Inaltei Curți de casație din Belgia : «Regalitatea și justiția sunt așezate în aceeași «regiune senină, în afară de agitațiunile care divid «societatea, ele au datorii comune cari le leagă intim «una de alta».

Și această interesare continuă de bunul mers al justiției, această solitudine permanentă a Regelui Carol I, pentru propășirea și înălțarea magistraturei,

o vedem în afară de legile de organizare judecătorească din 1890 și 1909, cari au întins inamovibilitatea la toți magistrații, îmbunătățind tratamentul lor; în afară de clădirea Palatelor de justiție aproape în toate orașele țării, și în cuvintele pline de căldură și încredere în ea, pronunțate la diferite ocaziuni solemne. Ast-fel, la 10 Mai 1891, cu prilejul sărbătoririi a 25 ani de domnie, M. S. Regele Carol I, răspunzând felicitărilor aduse de magistratura țării, a zis: „Țința mea va fi pururea de a înălța prestigiul „magistraturei, înlesnindu-i ast-fel marea și bine-fă-„cătoarea ei misiune în Statul român“. Iar cu ocazia inaugurării Palatului de justiție din București, la 15 Octombrie 1895, Marele dispărut, răspunzând discursurilor D-lor ministru de justiție, decanului baroului și primului președinte al înaltei Curți de casație și justiție, a pronunțat următoarele memorabile cuvinte: „...Libertatea nu are ființă de cât „prin legi și legea rămâne cuvânt fără temeii dacă „justiția, tot-d'a-una nepărtinitoare, nu impune tutu-„lor același respect, același sentiment de răspundere. „Dreapta aplicare a legilor este dar scutul cel mai „puternic al libertății, iar magistratul ține acest scut „în mâinile sale“.

„Sunt încredințat că această misiune socială a ju-„decătorilor va fi pururea nestrămutata cugetare de „care dâșii se vor călăuzi. Dovezile ce au dat până „acum de luminele și nepărtinirea lor, îndreptățesc „încrederea Mea și a țării în viitor.... Fiți și D-voa-„stră bine încredințați că'Mi voi da fără preget, ca „în trecut, toate silințele spre a ridica tot mai mult „vaza puterii judecătorești, ocrotind activitatea ei „prin garanții tot mai mari“.

În fine, în anul 1906, cu prilejul înălțătoarei sărbătoriri a jubileului de 40 de ani, M. S. Regele Carol I răspunzând felicitărilor magistraților adunați în sala Tronului, a pronunțat următoarele cuvinte pline de încredere și de dragoste pentru acești servitori devotați ai justiției: „Deosebit de scumpă'Mi „este încredințarea sentimentelor de dragoste și de-„votament ce'Mi aduceți în numele întregii magistra-„turi a țării, această însemnată putere a Statului, „care, în cursul celor 40 de ani trecuți, și-a dobândit „deplina Mea încredere“.

„O justiție luminată și nepărtinitoare este nu nu-„mai o cheazăsie a ordinii, a libertății și a averii ce-

„tățenilor, dar și cea mai puternică pârgie a pro-„gresului moral în viața publică și privată“.

„Cu mare mulțumire sufletească constat că ma-„gistratura română este din ce în ce mai pătrunsă „de înalta sa menire socială și că se arată tot mai „vrednică de măsurile ce s'au luat spre a o înconjura „cu o neatârnare tot mai deplină“.

Iată prin ce cuvinte pline de înălțare aprecia ilu-„strul defunct, marele rol social al justiției; iată sen-„timentele frumoase și pline de încurajare ce El arăta în toate ocaziunile, magistraturei române.

Numai comparând starea în care se afla magistra-„tura noastră în 1866, data urcării sale pe tron, cu starea morală și culturală a reprezentanților ei de astăzi, numai atunci putem să ne dăm seama în mod mai luminos de însemnata evoluțiune și de ma-„rele progres ce s'a operat în această instituțiune fundamentală de armonie socială a țării.

De aceia, cu un profund sentiment de admirațiune, pietate și venerare, magistratura noastră nu și poate manifesta decât imensa sa recunoștință către Ma-„rele și gloriosul dispărut, pentru opera Sa de întă-„rire și înălțare a justiției.

C. Hamangiu

Consilier la Curtea de Apel din Craiova

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEM II

Audiența dela 5 Mai 1914

Președinta d-lui Elef. G. Economu, consilier

N. Cudeudache cu D. Gh. Țipărescu

VÂNZARE. — ACT NÉSOLEMN. — CONȘIMȚIMÂNT. — TRADIȚIA LU' CRULUI VÂNDUT. — CODUL CARAGEA. — ART. 6 CAP. III, PARAG. III DIN CODUL CARAGEA.

VÂNZARE. — ACT SCRIS. — LEGALIZARE. — TERTIU. — ART. 6 CAP. II, PARAG. III, C. CARAGEA. — ART. 2 DIN LEGEA DELA 1849.

MARTORI. — PREZUMȚIUNI. — JURĂMÂNT. — ART. 6, CAP. II, PARAG. 3, C. CARAGEA.

1° Sub legiuirea Caragea, contractul de vânzare nefiind un contract solemn, vânzarea este considerată ca perfectă din moment ce se constată consimțimântul părților și tradițiunea obiectului.

2° Cu toate că prin dispozițiunile art. 2 din legiuirea dela 1849, se adaogă că actul de vânzare trebuie să se facă prin act scris și legali-

zat, totuși aceste dispozițiuni fiind edictate numai în scopul ca vânzarea imobilelor să se poată constată față de cei de al treilea pentru siguranța dreptului de proprietate, n'au putut modifica principiile esențiale ale codului Caragea și a da contractului de vânzare caracterul solemn, astfel că vânzarea între părți își poate produce efectele sale, prin simpla existență a unei declarațiuni scrise și subscrise de vânzător.

3° Ascultarea martorilor, jurământul și prezumțiunile prevăzute de art. 6 și urm., dela cărți din codul Caragea, nefiind impuse decât atunci când cartea este contestată, instanța de fond este suverană a le înlătura când din alte elemente își formează convingerea de existența actului care face obiectul litigiului.

No. 104 — Respins recursul făcut de N. Cutcudache, în contra deciziei No. 100, din 1912, a curții de apel Craiova, secția I, în proces cu D. Gh. Țipărescu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier G. Buzdugan.

S'au ascultat : d-l avocat Poni, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare ; d-l avocat Stănculescu, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Gresită interpretare și violarea art. 6, cap. II, paragraf III, cod. Caragea dela vânzări și violarea art. 2 și art. 4 din legea dela 15 Martie 1849.

«Instanța de fond primind ca bun și valabil un act de vânzare, neadeverit de judecătorie, sub pretext că legalizarea s'ar cere numai pentru garantarea terțelor persoane violează mai sus menționatele texte de lege. Căci dela punerea în lucrare a codului Caragea, până la promulgarea legii din 1849, vânzarea nemișcătoarelor era regulată de art. 6 dela vânzări, din acel cod, după care vânzarea celor nemișcătoare trebuia să se facă numai prin înscris, fără să se facă în lege vre-o deosebire dacă se cere în scris numai pentru cel deal treilea sau și între părțile contractante ; de unde rezultă evident că înscrisul se cerea și chiar pentru părțile contractante, pe care mai cu seamă le avea în vedere art. 6 cod. Caragea.

«Dela promulgarea legii din 1849, art. 6 cod. Caragea este abrogat, potrivit art. 4 din legea dela 1849, iar prin art. 2 din aceeași lege se dispune că orice act de vânzare a bunurilor nemișcătoare să se adevereze de judecătoria locală după ce se vor face cercetările prescise de acel articol. Din dispozițiunea generală a art. 2 din legea dela 1849, rezultă că adevierea actelor de vânzare a nemișcătoarelor de către judecătoria locală este prescisa de lege nu pentru că acele acte să poată

avea tărie între părțile contractante, legea din 1849 nefăcând nici o distincțiune în această privință, cum face actualul cod civil».

Având în vedere că, din deciziunea supusă recursului se constată că intimatul Gh. Țipărescu a făcut contestație în contra procesului-verbal, prin care recurentul N. Cutcudache, fusese trimis în posesiune, de către tribunalul Mehedinți, asupra unui loc, ce i-se lăsase de către mătușa sa Maria Țipărescu ; că contestatorul a susținut că jumătate din acel loc îl stăpânește în virtutea unui act de danie, iar cealaltă jumătate printr'un act de vânzare intervenit între dânsul și autoarea recurentului ; că tribunalul Mehedinți prin sentința No. 495 din 911 a respins contestațiunea ca nefondată ;

Având în vedere că Curtea din Craiova în urma apelului făcut de Țipărescu, admite în parte apelul, recunoaște apelantului dreptul de proprietate asupra unei jumătăți din locul în litigiu și respinge apelul în ce privește cealaltă parte ; că, curtea își sprijină deciziunea sa în ce privește actul de vânzare pe o declarațiune scrisă și subscrise de defuncta Țipărescu în jurul unui act cu data 20 Aprilie 1865 ;

Având în vedere că înaintea curții de apel recurentul a spus că actul de vânzare-cumpărare, care se pusese în discuțiune, n'ar fi valabil, atât după legea Caragea, sub imperiul cărei s'a petrecut, care cerea ca asemenea acte să fie întărite de doi martori, cât și mai ales după legea din 15 Martie 1849, după care vânzările de imobile trebuiau să fie făcute prin act autentic spre a fi valabile chiar între părțile contractante ;

Că, în această privință curtea motivează că, după art. 6 capitolul II partea III din codul Caragea, orice vânzare de lucruri nemișcătoare trebuia făcută prin act scris, iar după art. 2 al legii din 1849 mai trebuia ca înscrisul să se adeverească de judecătoria locală, însă această din urmă formalitate, adică aceea a legalizării, nu era cerută de cât în interesul terțiilor, iar nu și în raporturile dintre părțile contractante ;

Considerând că, sub legiuirea Caragea, contractul de vânzare nu e un contract solemn ; că, de aceea, vânzarea există și e perfectă prin consimțământul părților și tradiția obiectului ; că, dacă pentru vânzarea imobilelor, se prescrie ca vânzarea să se facă

SECȚIUNEA III

Audiența dela 30 Mai 1914

Președința d-lui I. Duca, președinte

Roma Ciuculescu cu Petre P. Orbescu

PRESCRIPTIUNE. — ACTIUNE CAMBIALĂ. — TERMEN ÎMPLINIT ÎN
O ZI DE SĂRBĂTOARE. — ART. 1889 C., CIV — ART. 731 PR. CIV.

Potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 1889 c. civ., prescripția se socotește câștigată după împlinirea celei din urmă zile a termenului de fipt de lege.

Prin urmare, în lipsa unui text formal care să autorizeze prorogarea termenului de prescripție atunci când el se stârșește în o zi de sărbătoare, nu se poate prelungi durata prescripției fixată prin lege, iar dispoziția art. 731 pr. civ., nu se poate întinde prin analogie, fiindcă ea se aplică numai la termeniile de procedură.

No. 193.—Respins recursul făcut de Roma Ciuculescu, contra deciziei comerciale, No. 6 din 1914, a Curții de apel din București, secția IV, în proces cu Petre Orbescu ¹⁾.

S'a citit raportul făcut în cauză.

S'au ascultat: d-nii avocați P. Poni și A. Ilescu, pentru recurentă, în dezvoltarea motivului de casare; D nii avocați N. Isbășoiu și Al. Predeleanu, pentru intimat, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violarea art. 949 c. com. combinat cu art. 1 c. com. și 731 pr. civ. Chem în judecată pe Orbescu și cer condamnarea lui pe temeiul a două cambii cu scadența 8 Septembrie 1907. Acțiunea o introduc la 10 Septembrie 1912. Câștig la tribunal și Orbescu face apel înaintea Curței. Orbescu cere respingerea acțiunii mele ca prescrisă. Curtea de fond respinge acțiunea mea ca fiind prescrisă pe următoarele considerente: a) termenele cincinale se împlinesc la zi, indiferent dacă ultima zi este sau nu zi de sărbătoare, de oarece, zice Curtea de fond, prelungirea pentru zilele de sărbătoare este acordată de legiuitor numai pentru termenele civile și numai pentru termenele scurte; b) în această materie cambială nu se aplică regulile dela procedura civilă, unde în cazurile analoage, legiuitorul a admis o prelungire de termen; c) doctrina este fixată în acest sens. Câte trele motivele sunt nefondate ca și deciziunea Curței. Mai întâi, doctrina chiar în Franța și Italia nu este fixată în sensul vederilor Curței, și apoi chiar așa de ar fi, aceasta nu este un argument pentru speța noastră. În eodul francez și italian, în deosebire de co-

numai în scris, iar art. 2 din legiuirea din anul 1849 adaogă că actul trebuie legalizat, aceasta nu însemnează alt decât că, pentru siguranța dreptului de proprietate imobiliară, vânzarea să nu se poată constata, față cu cei de al treilea, de cât prin înscris legalizat; că legea din 1849 n'a voit a modifica principiile esențiale ale codului Caragea și a face din vânzare un contract solemn, așa că, din acest punct de vedere, cu drept cuvânt instanța de fond a decis că vânzarea în discuțiune, fiind constatată printr'o declarațiune scrisă și subscrisă de vânzătoare, urmează să-și producă toate efectele între părți și reprezentanții lor;

Că, astfel fiind, curtea de apel a făcut o justă aplicațiune a dispozițiilor legii Caragea, relativă la vânzări și a legiurii din 1849 în cauza de față, prin urmare acest motiv este nefondat.

Asupra motivului II:

«Violarea art. 6 dela cărți, art. 19, 22, 23 dela cărți, cod. Caragea și omisiune esențială.

«Am invocat înaintea instanței de fond că actul de vânzare prezentat, nu este iscălit de doi martori potrivit art. 6 dela cărți din cod. Caragea și că astfel și din acest punct de privire, actul nu este valabil.

«Instanța de fond nu numai că nesocotește art. 6 dela cărți din cod. Caragea, care statornicește că toate tocmelile cele înscrise să se iscălească de către cei ce se tocmesc și să se adevereze cel puțin de doi martori, care cu ochii lor au văzut sau cu urechile lor au auzit, nu numai că nu ține seamă de faptul că eu tăgăduiam zăpăditul prezentat și că prin urmare reclamantul trebuia să se conforme dispozițiilor art. 19, 22 și 23 dela cărți, dar nici nu discută acest mijloc de apărare. Procedând astfel, instanța de fond face o omisiune esențială, de natură a schimba soluțiunea pricinii și astfel pronunță o deciziune nemotivată și deci casabilă.

Considerând că, după ce stabilește că actul de vânzare în chestiune este scris și subscris de defuncta Țipărescu și că acest act face deplină credință despre existența contractului de vânzare invocat, Curtea era în dreptul său de a considera actul de vânzare ca valabil; că ascultarea martorilor, jurământul și prezumpțiunile despre care tratează codul Caragea, în art. 6 și urm. dela Cărți, nu sunt necesare decât atunci când cartea fiind contestată, judecata nu are alte elemente de convicțiune; că, procedând astfel, Curtea nu a comis nici un exces de putere și a făcut o justă aplicațiune a principiilor de drept ale codului Caragea în materie de probe;

Că, prin urmare, și acest al doilea motiv e neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

1) V. Dreptul No. 32 din 1914, pag. 252. N. R.

dul nostru, când codul comercial tace, se ia dispozițiunea din obiceiuri sau vechi legiuiri comerciale. La noi prin art. 1 c. com., s'a tăiat discuțiunea. S'a dispus ca orice lipsă a codului comercial se va împlini prin dispozițiile codului civil. Prin urmare, într'o chestiune de procedură unde codul comercial nu dispune ne vom folosi de dispoziția din procedura civilă. Rău dispune, deci, instanța de fond că nu există text categoric de lege care să autorize această derogare. Este art. 731 pr. civ., dispozițiune generală aplicabilă la toate cazurile, deci la specia de față. Curtea constată că la 8 și 9 Septembrie 1912, era sârbătoare, deci eu eram în imposibilitate să introduc acțiunea. Cu interpretarea Curței ar fi să se scurteze termenul de prescripție și legiuitorul nostru a oprit în mod formal acest lucru, luând dispozițiunea generală dela art. 731 pr. civ.

«Distincțiunea pe care o face Curtea de fond între prescripția de drepturi și prescrierea termenului de procedură vine tocmai în contra soluțiunei admisă, de oarece aici este tocmai vorba de prescripțiunea unui termen de procedură».

Având în vedere decizia supusă recursului prin care Curtea de apel, judecând în a doua instanță, acțiunea cambială intentată de recurenta Roma Ciuculescu contra lui Petre P. Orbescu, intimat în recurs, a respins-o ca fiind prescrisă, constatând că scadența cambiilor a fost intentată la 10 Septembrie 1912, adică după expirarea termenului de cinci ani prevăzut de art. 949 c. com.;

Având în vedere că recurenta a susținut la instanța de fond că ziua de opt Septembrie 1912 când s'a împlinit prescripția de 5 ani, era o zi de sârbătoare legală, iar a doua zi la 9 Septembrie fiind o zi de Duminică, urmează că, termenul prescripției să fie prelungit până la 10 Septembrie 1912, potrivit art. 731 din codul de procedură civilă, așa încât acțiunea sa nu este prescrisă; că Curtea de apel a înlăturat această obiecțiune, argumentând că în materie de prescripție nu se pot aplica dispozițiunile art. 731 pr. civ., care se referă la termenele de procedură.

Având în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 1889 din codul civil, prescripția se socotește câștigată după împlinirea celei după urmă zile a termenului defipt prin lege;

Că, în lipsa unei dispozițiuni formale a legii care să autorize prorogarea termenului de prescripție atunci când el se sfârșește într'o zi de sârbătoare, nu se poate prelungi durata prescripției fixată prin lege;

Că, în adevăr, nu se poate întinde aplicarea prin analogie a dispozițiilor art. 731 pr. civ. care au a

fi observate numai în materie de termene de procedură;

Că, Curtea de apel procedând în modul acesta, de parte de a fi violat textele de lege vizate prin motivul de casare, a făcut din contră o bună aplicare a legii, așa că prezentul recurs este nefondat și trebuie să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN CORBEIL

Audiența dela 20 Septembrie 1913

DOTA MOBILIARĂ. — ALIENABILITATEA EI. — CONSECINTELE CARE REZULTĂ DIN ACEASTĂ ALIENABILITATE. — ART. 1247, 1248, 1249 C. CIV. ROM.

Dota mobilă, care a devenit proprietatea bărbatului este alienabilă, și alienabilitatea nu este, în asemenea caz, decât exercițiul dreptului său de proprietate.

Dota mobilă este alienabilă, după principiile codului francez, chiar în cazul când ea a rămas proprietatea femeii, căci a întinde la mobilele corporale inalienabilitatea pe care legea o prevede numai în privința fondului dotal, ar însemna a înființa prin interpretare o incapacitate, care nu poate să rezulte decât din lege.

Dota mobilă fiind alienabilă în toate cazurile, de câteori părțile n'au stipulat inalienabilitatea ei, de aici rezultă că creditorii femeii pot urmări această dotă, pentru datorii contractate în timpul căsătoriei.

Din principiul alienabilității dotei mobiliare mai rezultă că femeia poate, în timpul căsătoriei, să dispue de această dotă printr'o instituție contractuală, dacă femeia a fost autorizată conform legii *).

Observație.— Sentința tribun. din Corbeil, a cărei sumar s'a reprodus mai sus este remarcabilă, pentru că ea răstoarnă o jurisprudență până acum

*) Acest ultim punct este constant în doctrină. Văzi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 694 (ed. a 2-a).

constantă. Este, în adevăr, știut că del 1819 încoace, jurisprudența franceză admite în mod invariabil că dota mobilă este inalienabilă¹⁾; și această jurisprudență este atât de perseverentă, în cât unii autori nici nu se mai încearcă să răstoarne această stare de lucruri. „*Il serait oiseux*, zice un autor, *de chercher à s'exprimer contre un mur*“²⁾

În cât privește doctrina, ea este împărțită. Toți autorii, afară de Taulier, Tessier, Benoit, Massé și Rodière et Pont, se pronunță pentru alienabilitatea dotei mobiliare, soluție admisă atât la Romani³⁾, cât și în dreptul nostru.

Această soluție este, necontestabil, admisă și în dreptul actual, chiar atunci când dota mobilă a rămas proprietatea femeii; căci, pe lângă că art. 1248 din codul civil nu declară inalienabil decât fondul dotal, apoi art. 1249 (care nu există în codul francez) permite femeii de a-și instrăina dota mobilă, cu autorizarea bărbatului sau a justiției. De aceea, jurisprudența noastră a admis în totdeauna principiul alienabilității⁵⁾; de unde rezultă că creditorii femeii pot urmări această dotă pentru datoriile contractate de femeie în timpul căsătoriei.⁶⁾

Dota mobilă este, de asemenea, prescriptibilă⁷⁾ Această soluție este admisă, în Franța, chiar de jurisprudență, deși ea declară dota mobilă inalienabilă, după cum am văzut mai sus.

Dar, dacă dota mobilă este, în dreptul nostru, alienabilă, ea va fi inalienabilă de câte ori părțile au prevăzut anume inalienabilitatea ei prin contractul de căsătorie. Se poate deci, în baza principiului libertății convențiilor matrimoniale (art. 1224), stipula inalienabilitatea dotei mobiliare, după cum se poate stipula alienabilitatea fondului dotal. Cu alte cuvinte, nici alienabilitatea dotei mobiliare nici

inalienabilitatea fondului dotal nu interesează ordinea publică⁸⁾.

În asemenea caz dota declarată în mod valid inalienabilă, prin convenția părților, nu poate fi urmărită pentru datoriile contractate în timpul căsătoriei, nici chiar în urmă desfacerei ei, întrucât viciile care lovesc bunurile inalienabile în timpul căsătoriei nu dispar în urma desfacerei ei (9).

Aceste sunt punctele admise prin sentința a cărei sumar l'am reprodus în capul acestor observații. N'am putut să las să treacă această sentință, fără a o împărtași cititorilor *Dreptului*, fiindcă, de aproape 100 de ani, nu s'a văzut, în Franța, o hotărâre care să admită alienabilitatea dotei mobiliare.

D. Alexandresco

8) Vezi în sens că dota mobilă este inalienabilă atunci când părțile au stipulat inalienabilitatea ei, C. București, *Dreptul* din 1876, No. 18; Cas. rom. Bult. 1903, p. 1524; *Cr. judiciar* din 1904, No. 12 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din 1904, No. 25, p. 193; Judecăt. ocol. III București, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 103; Trib. Vaslui, *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, p. 214, etc. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 193, text și nota 3. — *Contra*: Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 100 (sentință casată).

9) Cas. rom. Bult. 1903, p. 1523, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12 și *Dreptul* din acelaș an, No. 25.

BIBLIOGRAFIE

Dreptul Civil Român, Tom. IV partea II, ed. 2. de Dimitrie Alexandresco. — București, 1914. — **Prețul 18 lei.**

Neobositul profesor dela Iași a dat la lumină a doua ediție revăzută, corectată și mărită considerabil din tomul IV. partea II a tractatului său de drept civil. Acest volum cuprinde testamentele (art. 856—931) și este însoțit de o tablă alfabetică și analitică, în care cititorul găsește cu înlesnire sinteza tuturor chestiunilor la care dă loc vasta materie a dispozițiilor testamentare.

* * *

Codul de comerț comentat de d-l M. A. Dumitrescu, profesor de dreptul comercial la școala superioară de comerț din București Vo. IV art. 80 și 86 — 112 c. com., și 1511 1522 c. civl

Acest nou volum din comentarul d-lui Dumitrescu, apărut acum, tratează despre societățile civile și comerciale, în nume colectiv și în comandită simplă. Se găsește de vânzare la librăria editoare Leon Alcalay cu prețul de lei 12.

În aceeaș editură va apare în curând a doua ediție a *Codului de procedură civilă* adnotat de d-l Em. Dan, precum și *Codul de comerț* adnotat de d-l I. Ionescu, grefier la Curtea de casație.

1) Vezi deciziile citate în Pand. fr., vo. *Mariage*, 10978, în Répert. Sirey, vo. *Dot*, 2189, precum și în Planiol, III, 1577.

2) T. Huc, IX, 450 Planiol (III, 1577) zice că chestiunea nu se mai pledează.

3) Vezi, în privința dreptului roman, Thibaut, *System des Pandektenrechts*, § 448, text și nota a (ed. a 9-a, 1846); Dernburg, *Pandekten*, III, § 18, în fine, 2°, lit. b. Vezi și Planiol, III, 1574.

4) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 335, 336.

5) Vezi Cas. rom. Bulet. No. 1, 1884 p., 763; Bulet. 1907, p. 1353 și *Dreptul* din 1907, No. 78 (cu observ. noastră); C. Iași, *Dreptul* din 1894, No. 32; Judecăt. ocol. Bărlad, *C. Judiciar* din 1902, No. 4 (tot cu observ. noastră), etc.

6) Vezi tom. VIII al Convent. noastre, p. 221 și 337; Cas. rom. Bult. 1907, p. 1778 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, p. 213, etc.

7) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 337, nota 2 și tom. XI (*Prezența*), p. 79.